TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Cần kiểm soát chặt 4 nguồn thải lớn để cải thiện chất lượng không khí

09:58 10/12/2025

Ô nhiễm không khí tại các đô thị chủ yếu đến từ 4 nhóm: Giao thông, xây dựng, sản xuất công nghiệp-làng nghề và hoạt động dân sinh như đốt rác, rơm rạ, than tổ ong, vàng mã.

Kiểm soát nguồn thải từ xây dựng và sản xuất là bước then chốt để cải thiện chất lượng không khí.

Nhận diện 4 nguồn chính gây ô nhiễm không khí

Từ đầu mùa đông đến nay, Hà Nội liên tục xuất hiện trong danh sách 10 thành phố ô nhiễm không khí nhất thế giới. Không khí lạnh khô, nghịch nhiệt, cùng hoạt động đô thị dày đặc khiến bụi mịn PM2.5 tích tụ, tạo nên bầu trời mịt mù, ảnh hưởng trực tiếp đến sức khỏe người dân.

Theo báo cáo của Cục Môi trường (Bộ Nông nghiệp và Môi trường), ô nhiễm không khí tại các đô thị chủ yếu đến từ bốn nhóm: Giao thông, xây dựng, sản

xuất công nghiệp-làng nghề và hoạt động dân sinh như đốt rác, rơm rạ, than tổ ong, vàng mã. Trong đó, xây dựng và sản xuất công nghiệp là nhóm phát thải lớn, đặc biệt vào mùa đông khi điều kiện thời tiết hạn chế việc khuếch tán chất ô nhiễm.

Theo các số liệu của Cục Môi trường, phát thải ngành công nghiệp liên quan đến gây ô nhiễm không khí chiếm khoảng 29%, hoạt động xây dựng vừa là nguồn trực tiếp phát thải bụi mịn PM2.5 vừa gây ra bụi đường. Đây được xác định là một nguồn gây ô nhiễm lớn.

Các chuyên gia của dự án "Lồng ghép chống chịu biến đổi khí hậu và bảo vệ môi trường để phát triển các đô thị xanh" do Cục Môi trường, Bộ Nông nghiệp Môi trường chủ trì thực hiện, cũng cho rằng kiểm soát nguồn thải từ xây dựng và sản xuất là bước then chốt để cải thiện chất lượng không khí.

Ứng dụng mạnh mẽ công nghệ phù hợp với từng nguồn phát thải

Theo TS. Hoàng Dương Tùng, Chủ tịch Mạng lưới không khí sạch Việt Nam, để cải thiện chất lượng không khí, cần triển khai các giải pháp ngắn hạn, trung hạn và dài hạn, phù hợp với từng nguồn phát thải. Chẳng hạn, đối với giao thông, nhiều chính sách đã được đề xuất và dần triển khai, như thiết lập vùng phát thải thấp, ưu tiên phát triển giao thông công cộng, chuyển đổi sang sử dụng phương tiện giao thông năng lượng sạch...

Đối với những nhóm nguồn thải lớn từ xây dựng, công nghiệp và làng nghề, chuyên gia đề nghị cần sớm xây dựng hệ thống kiểm kê khí thải công nghiệp đầy đủ ở cả cấp Trung ương và địa phương, tích hợp với cơ sở dữ liệu môi trường quốc gia. Hệ thống này sẽ giúp xác định nhóm ngành gây ô nhiễm chủ đạo, lượng phát thải theo thời gian và các khu vực có rủi ro cao, từ đó đưa ra biện pháp can thiệp hiệu quả hơn.

Song song, việc giám sát 24/7 các hệ thống quan trắc tự động tại những cơ sở có phát thải lớn như nhà máy nhiệt điện, xi măng, luyện kim, lò đốt chất thải được xem là yêu cầu bắt buộc. Nhiều chuyên gia nhấn mạnh rằng dữ liệu quan trắc phải được kết nối liên tục và minh bạch hóa ở mức phù hợp để phục vụ cảnh báo sớm và thanh tra chuyên ngành.

Một giải pháp mang tính căn cơ hơn là chuyển đổi năng lượng trong sản xuất. Việc từng bước thay thế nhiên liệu than bằng các nguồn năng lượng tái tạo hoặc áp dụng công nghệ tiết kiệm năng lượng tại những ngành sử dụng nhiệt lớn, sẽ

giúp giảm đáng kể lượng phát thải. Các chuyên gia đề xuất triển khai chương trình hỗ trợ chuyển đổi năng lượng tại Đồng bằng sông Hồng và Đông Nam Bộ- nơi tập trung nhiều cơ sở sản xuất sử dụng than.

Ngoài ra, nhiều địa phương cần rà soát và xây dựng lộ trình di dời các cơ sở không đáp ứng yêu cầu bảo vệ môi trường ra khỏi khu dân cư, theo đúng phân vùng môi trường đã được phê duyệt.

Dùng máy bay không người lái giám sát "điểm đen" ô nhiễm

Nhiều quốc gia đang sử dụng thiết bị bay không người lái (drone) để giám sát bụi và khí thải từ công trường xây dựng, khu sản xuất và "điểm đen" ô nhiễm. Các chuyên gia đánh giá đây là giải pháp phù hợp với điều kiện đô thị Việt Nam, nơi diện tích công trường lớn và hoạt động thi công phức tạp khó kiểm tra bằng phương pháp truyền thống. Drone cho phép giám sát liên tục, phạm vi rộng, phát hiện nhanh vi phạm và kết nối dữ liệu về cơ quan quản lý, giúp tăng hiệu quả thực thi quy định về bảo vệ môi trường.

Cục Môi trường đang phối hợp với Cục Viễn thám quốc gia sử dụng thiết bị bay không người lái theo dõi tình trạng đốt rơm rạ tại vùng ven đô và phát tán bụi từ công trường xây dựng lớn ở Hà Nội. Kết quả được chuyển ngay cho chính quyền địa phương để xử lý và công bố trên phương tiện thông tin đại chúng.

Tại toạ đàm "Cải thiện chất lượng môi trường không khí cho đô thị" do Cục Môi trường phối hợp với các đơn vị tổ chức, đại diện Cục Môi trường cho biết, bên cạnh các trạm quan trắc cố định, đơn vị đã tổ chức nhiều điểm, sử dụng nhiều loại phương tiện di động để quan trắc, đo đạc, phân tích được những thông số chính xác nhất. Từ thông tin đo được đã cung cấp cho một số kênh thông tin dự báo 2 lần/ngày.

Bên cạnh các biện pháp về quản lý, các chuyên gia cho rằng các địa phương cần đầu tư thêm trang thiết bị chuyên dụng như xe hút bụi, xe phun rửa đường để duy trì vệ sinh định kỳ, đồng thời xem xét bổ sung chế độ lao động phù hợp cho lực lượng vệ sinh môi trường trong những khung giờ ô nhiễm cao điểm. Việc tăng tần suất làm sạch đường phố, đặc biệt từ tháng 10 đến tháng 4 năm sau- giai đoạn ô nhiễm thường xuyên gia tăng- cũng được đánh giá là cần thiết.

Ngoài ra, các giải pháp công nghệ mới như hệ thống vệ sinh phương tiện giao thông tại chỗ hoặc lưu động, công nghệ phun sương giảm bụi tại công trường và khu dân cư, hay mô hình thu gom-tái chế chất thải xây dựng để tái sử dụng làm

vật liệu đang được nhiều chuyên gia đề xuất thí điểm.

Theo chinhphu.vn